

Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти
Завдання для районної (міської) олімпіади з української мови та літератури
для шкіл з мовами навчання національних меншин
8 клас
Українська література

I. Напишіть твір-роздум на тему «Що таке дружба?» 12 балів

II. Дайте відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях.

1. Які пісні належать до суспільно-побутових? *(козацькі, кріпацькі, чумацькі, бурлацькі, рекрутські, солдатські, наймитські, заробітчанські)*
2. Розташуйте події з балади Т.Шевченка «Тополя» у правильній послідовності. *(намагання матері одружити доньку із старим; дівчина у ворожки; умивання біля криниці, поки півні не співали; перетворення дівчини на тополь)*
3. Що таке прийом контрасту? У якому з вивчених вами творів використав Т.Шевченко цей прийом? *(Контраст – це різко окреслена протилежність у чомусь: рисах характеру, у властивостях предметів чи явищ. Тарас Шевченко «Мені тринадцятий минало»).*
4. Який план оборони через Мирославу передав Максим односельцям? (За повістю І.Франка «Захар Беркут»). *(Впустити ворогів у долину, а самим покинути село, перекрити вихід тощо)*
5. Наведіть приклад героїко-романтичної повісті, назвіть її головного героя. *(А.Чайковський «За сестрою», Павлусь)*

5 балів

Українська мова

I. Спишіть текст, розкриваючи дужки. Розставте пропущені розділові знаки. Визначте службові частини мови.

Ліс не(*частка*) тільки(*частка*) захищає поля від палючих вітрів-суховіїв. Він лікує землю, знівечену ярами, своїм корінням укріплює їхні схили, не(*частка*) дає ярам розповзатися, далі зберігає вологу. В(*прийм.*) лісах ростуть цілющі трави, з(*прийм.*) яких (*сполуч.*) роблять ліки. Зелені гаї – домівка для багатьох корисних птахів.

Ліс треба берегти. Ще(*частка*) наші прадіди казали: «Багато лісу не(*частка*) губи, мало лісу бережи, нема лісу – посади»

8 балів

II. Запишіть іменники в родовому відмінку однини:

Пломбір, Париж, Красний Лиман, листопад (назва процесу), радіус, рулет, багаж, гнів, край, пасажир.

Відповідь. Пломбіру, Парижа, Красного Лиману, листопаду, радіуса, рулету, багажу, гніву, краю, пасажира

5 балів

III. Випишіть слова в три колонки залежно від написання: 1) окремо; 2) разом; 3) через дефіс.

Написав(би), немов(би), як(небудь), (чи)мало, (що) разу, казна (що), надумав(таки), все (ж), тільки(що).

5 балів

Відповідь.

Написав би	Немовби	Як-небудь
Все ж	Чимало	Казна – що
Тільки що	Щоразу	Надумав – таки

Усього – 35 балів

Завдання для районної (міської) олімпіади з української мови та літератури
для шкіл з мовами навчання національних меншин

9 клас

Українська література

I. Напишіть твір-роздум на тему «Людину називають Людиною, коли вона спроможна відповідати за свої вчинки»

12 балів

II. Дайте відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях.

1. Назвіть найдавніші рукописні книги Київської Русі (*Остромирове Євангеліє, Ізборник Святослава*).
2. Наведіть 4-5 прикладів афоризмів біблійного походження, поясніть їх значення (*Адамові діти – людський рід, Вавилонська вежа – ніколи не завершена справа, Каїнова печать – тавро зрадника, Ноїв ковчег – надійний притулок від негоди, святая святих – щось заповітне, не створи собі кумира – не схиляйся ні перед ким тощо*).
3. Що називається акровіршем (*вірш, написаний так, що початкові літери рядків, прочитані зверху вниз, складають слово*).
4. Кого символізує Бджола із байки «Бджола і Шершень» (*Мудру людину, яка працює «у природженому ділі»*).
5. Яка одна з найбільших вад тогочасного суспільства викривається І.Котляревським у поемі «Енеїда», вона також є актуальною і в наші дні. Наведіть приклад з твору. (*хабарництво, Еней пропонує хабар Нептуну за припинення бурі, Юнона пропонує Зевсу за влаштування бурі дівчину чорнобриву тощо*).

5 балів

Українська мова

I. Запишіть спочатку прості речення, потім складні. Підкресліть у них граматичну основу.

1. Надворі вже звечоріло, в хаті стояла зелена темрява (С. Васильченко). 2. У Софійському соборі в Києві відвідувачі довго простоюють перед однією з фресок (В.Петрук). 3. Воював він з дружиною вікінгів і на Сицилії, і у Візантії, і в Африці, і звідусюди слав дорогі подарунки Єлизаветі... (В. Петрук). 4. А там, де сонце торкнулося вершечків дерев, листя спалахнуло злото-зеленим вогнем (М. Коцюбинський). 5. Русь не тільки пов'язувалася родинними зв'язками з країнами Європи, а й одержувала надійних союзників (В. Петрук). 6. Внизу, на рівнині, вже відквітала весна, а в горах вона лише починалася (О. Гончар). 7. Де-не-де біля вирв сивіє безводний полин або кущиться пахучий чебрець (О. Гончар). 8. У величезному мовному запасі вибрати потрібне слово – то велике вміння... (В.Сухомлинський).

Прості: 2. У Софійському соборі в Києві відвідувачі довго простоюють перед однією з фресок (В.Петрук). 3. Воював він з дружиною вікінгів і на Сицилії, і у Візантії, і в Африці, і звідусюди слав дорогі подарунки Єлизаветі... (В.Петрук). 5. Русь не тільки пов'язувалася родинними зв'язками з країнами Європи, а й одержувала надійних союзників (В.Петрук). 8. У величезному мовному запасі вибрати потрібне слово – то велике вміння... (В.Сухомлинський).

Складні: 1. Надворі вже звечоріло, в хаті стояла зелена темрява (С.Васильченко). 4. А там, де сонце торкнулося вершечків дерев, листя спалахнуло злото-зеленим вогнем (М.Коцюбинський). 6. Внизу, на рівнині, вже відквітала весна, а в горах вона лише починалася (О.Гончар). 7. Де-не-де біля вирв сивіє безводний полин або кущиться пахучий чебрець (О.Гончар).

8 балів

II. Подані іменники поставте в орудному відмінку однини.

Бандероль, більшість, велич, віддаль, Волинь, галузь, єдність, зустріч, кров, любов.

5 балів

Відповідь. Бандероллю, більшістю, величчю, віддаллю, Волинню, галуззю, єдністю, зустріччю, кров'ю, любов'ю.

ІІІ. Від поданих іменників утворіть чоловічі й жіночі імена по батькові.

Захар, Юрій, Микола, Ілля, Анатолій .

5 балів

Відповідь. Захарівна, Захарович, Юрїївна, Юрійович, Миколаївна, Миколайович, Іллівна, Ілліч, Анатоліївна, Анатолійович,

Усього – 35 балів

Відповіді

**Завдання для районної (міської) олімпіади з української мови та літератури
для шкіл з мовами навчання національних меншин**

10 клас

Українська література

Українська література

І. Напишіть твір-роздум на тему «Для того, щоб створити щось красиве, треба нести красу в душі».

12 балів

ІІ. Дайте відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях.

1. Чому гумор і сатиру в повісті «Кайдашева сім'я» називають «сміхом крізь сльози»? *(тому, що герої ніколи не сміються, а сміється читач, але після цього сміху на дні душі залишається сум).*
2. У цьому творі художньо відтворено, як казав сам автор, «темні плями народного життя». Назвіть твір та автора. *(І. Нечуй-Левицький. «Кайдашева сім'я»).*
3. Назвіть основні сюжетні лінії роману Панаса Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» *(рід і життя Чіпки; рід і життя Максима Гудзя, Грицько і його дружина, пани Польські, історія села Піски).*
4. Які актуальні на той час проблеми порушують автори роману «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» через образи панів Польських і представників чиновництва? *(Зречення національного коріння; зросійщення; виродження дворянських родин; формування української буржуазії).*
5. Яка жанрова різноманітність творів І. Карпенка-Карого? *(Трагікомедії («Сто тисяч», «Мартин Боруля»), сатирична комедія («Хазяїн»), соціально-психологічна драма («Безталанна»), історична трагедія («Сава Чалий»).*

5 балів

Українська мова

І. Побудуйте синонімічні ряди до дієслів: гаятися, бентежити, гребувати, майоріти, стямитися.

5 балів

Відповідь.

Баритися, зволікати, затримуватися, запізнюватися.

Непокоїти, хвилювати, тривожити, турбувати.

Гидувати, гордувати, нехтувати, цуратися.

Маячити, бовваніти, мигіти, миготіти.

Опам'ятовуватися, опритулювати, приходити до пам'яті.

ІІ. Доберіть українські відповідники до таких слів: екземпляр, табу, пріоритетний, паритетний, саміт.

5 балів

Відповідь:

Екземпляр – *примірник*, табу – *заборона*, пріоритетний – *першорядний*, паритетний – *рівноправний*, саміт – *зустріч глав держав, урядів*.

5 балів

III. Запишіть слова, вставляючи, де потрібно, апостроф.

Опам..ятатися, бур..як, дев..ять, р..явкати, нев..язкий, ад..ютант, атель..є, голуб..ятко, духм..яний, об..їзд, вар..яг, Лук..янівка, б..юро, об..єкт, кань..йон, верб..я.

III. Запишіть слова, вставляючи, де потрібно апостроф.

Опам'ятатися, буряк, дев'ять, рявкати, нев'язкий, ад'ютант, ательє, голуб'ятко, духмяний, об'їзд, варяг, Лук'янівка, бюро, об'єкт, каньйон, верб'я.

8 балів

Усього – 35 балів

Відповіді

**Завдання для районної (міської) олімпіади з української мови та літератури
для шкіл з мовами навчання національних меншин**

11 клас

Українська література

I. Напишіть твір-роздум на тему «Лишень краса людей навчає жить!» (Д.Павличко).

12 балів

II. Дайте відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях.

1. Поясніть, чому новела М.Хвильового «Я (Романтика)» має подвійну назву?

(Головного героя покликala романтика, але вона привела його до життєвого вибору, пошуку власного я, роздвоєності в душі, у собі, у своєму я – мати чи обов'язок.)

2. У творчості яких письменників знайшли своє продовження авангардистські пошуки М. Семенка? *(Ігоря Калиця, Василя Голобородька, Василя Рубана, Сергія Жадана)*

3. Що означає «дві дійсності» 20-х рр. у творчості тогочасних письменників? *(Українські письменники 20-х рр. розрізняли дві дійсності – національне, близьке їм відродження та невідповідну його змістові більшовицьку версію життя, задля якої вимагалось заперечувати минулину, виповнюватися класовою ненавистю)*

4. Який мотив вірша М.Рильського «Солодкий світ!...»? *(У вірші по-символістськи переплелися пейзажні, інтимні й патріотичні мотиви)*

5. Назвіть автора та твір, який сам автор назвав «філологічним водевілем» *(М.Куліш «Мина Мазайло»)*.

5 балів

Українська мова

I. Запишіть подані слова та словосполучення у формі кличного відмінка.

Пані Олена, Ольга Федорівна, брат Андрій, юнак, молодець.

5 балів

Відповідь. *Пані Олено, Ольго Федорівно, брате Андрію, юначе, молодче.*

II. Запишіть подані нижче слова правильно, розкривши дужки та знявши скісну риску:

При/все/людно, будь/де, пів/ящика, (Ш) (ш) евченківське слово, (К) (к) київські (В) (в) улиці, місто (С) (с) ухй (Л) (л) иман, (Ф) (ф) ранкова поема, брунотно/сірий.

8 балів

Відповідь. Привселюдно, будь-де, пів'ящика, шевченківське слово, київські вулиці, місто Сухий Лиман, Франкова поема, брунотно-сірий.

III. Перепишіть, підкресліть у реченнях головні члени, визначте тип присудка.

1. Мамо, я хочу поговорити з вами... (А. Малишко.) 2. Ніхто цього слова за мене сказати не зможе довіку. (П. Перебийніс.) 3. В години лихоліть важких і скрути біда нас намагалася зігнути. (Д. Луценко.) 4. Ти можеш не чути реготу, та мусиш почути ридання, та мусиш збагнути ридання кожнісінької людини! (Д. Павличко.) 5. Хліб – багатство і могутність Батьківщини, її гордість і слава (І. Цюпа).

5 балів

Відповідь. Мамо, я хочу поговорити (скл. дієсл.) з вами... (А.Малишко.) 2. Ніхто цього слова за мене сказати не зможе (скл.дієсл.) довіку. (П.Перебийніс.) 3. В години лихоліть важких і скрути біда нас намагалася зігнути (скл.дієсл.). (Д.Луценко.) 4. Ти можеш не чути (скл.дієсл.) реготу, та мусиш почути (скл.дієсл.) ридання, та мусиш збагнути (скл.дієсл.) ридання кожнісінької людини! (Д.Павличко.) 5. Хліб – багатство і могутність Батьківщини, її гордість і слава (всі складені іменні) (І. Цюпа).

Усього – 35 балів